

Hec dicit Dominus: honora patrem tuum
(*Fer. IV. post Dom. III in Quadragesima*)

Hec dicit Dominus: honora patrem tuum etc.

Tohle, co jsem nyní řekl latinsky, stojí psáno v evangeliu, a říká to náš Pán. Po našem to znamená: Budeš ctít otce a matku.

Ale Bůh, náš Pán, vydal i jiný příkaz: Nezatoužíš po ničem, co je tvého bližního - po jeho domě, dvorci a vůbec po ničem, co je jeho.

Třetí, co je třeba připomenout, je, že se lidé odebrali k Mojžíšovi a řekli: Mluv k nám, poněvadž nemůžeme slyšet Boha.

Čtvrté, že Náš Pánbůh řekl: Mojžíši, uděláš mi oltář za země a na zemi, a všechno, co se na něm bude obětovat, spálíš ohněm.

A páté: Mojžíš vystoupil na horu, vešel v oblak a tam našel Boha. A v temnotě našel pravé světlo.

A můj pane, svatý Gregorius praví: Kde se jehně utopí, to přeplave kráva nebo vůl, a co kráva přeplave, slon přejde a má toho po hlavu.

To je hezká myšlenka, mnohé se dá z ní vyvodit.

Drazí páni, svatý Augustin říká, že Písmo je hluboké moře a malý beránek znamená pokorného, prostého člověka, který nedokáže probádat Písmo. Ale volem, který plave, myslíme velké, hrubé lidi: Každý si z něj vezme, co ho uspokojí. A slonem, který jím projde, máme myslet lidi rozumné, kteří se písmem zabývají a překonávají se v jeho bádání.

Údiv mě jímá nad plností Svatého Písma. Učitelé říkají, že se nemůže pojímat prostě, tak jak je, a říkají, že pokud je v něm něco hrubého, je to třeba vyložit, ale je toho potřebí pro příklad. Jednomu dosáhne po kotníky, druhému po kolena, třetímu až k pasu, čtvrtému nad hlavu a úplně se v něm utopí.

A co to tedy znamená? Svatý Augustin říká: Písmo se na začátku směje jako malé dítě a láká k sobě děti. Ale na konci se Písmo vysmívá i moudrým, když se ho snaží probádat; a není člověk tak prostého rozumu, aby v něm nenašel, co by mu příslušelo, a také není nikdo tak moudrý, z těch, kdo ho chtějí probádat, aby v něm nemohl nalézat stále více a hlouběji se v něj nořit.

Všechno, co zde můžeme slyšet, a vše, co nám může být řečeno, v něm má ještě jiný, skrytý smysl. Vždyť všechno to, co zde chápeme, se nemůže rovnat tomu, co je v něm samém, a tomu, co je v Bohu jakoby nicotou.

A tak si ještě jednou poslechněme to slovo: „Budeš ctít otce a matku.“

V obecném smyslu to znamená skutečně otce a matku, které máme ctít. A také všechny, kdo mají duchovní moc, které máme ctít a být jim nápomocni, a také ty, od nichž máme pomíjivé zboží. A teď se do toho slova můžeme ponořit a probádat je; ale toho, co před sebou máme, je jen maličko.

Jedna žena řekla, že jestliže máme ctít ty, od kterým máme světské zboží, tím spíše máme ctít ty, od nichž toto všechno pochází. A vše, co zde v nejvyšší rozmanitosti držíme, je uvnitř jedním jediným.

A teď dobře poslyšte, že to je vskutku podobenství o Otci.

Této noci jsem přemýšlel o tom, jak nakonec všechna podobenství jsou o Otci.

Za druhé: „Budeš ctít otce“ jistě znamená nebeského Otce, od něhož máš své bytí. a kdo ctí Otce? To nečiní nikdo nežli Syn: ten jediný Ho ctí. Ale také nikdo nectí Syna nežli Otec. Veškerá Otcova touha a jeho zalíbení a jeho radost jsou v Synu. A kromě Syna Otec také nic nezná. Má v Synu tak

veliké zalíbení, že mu ničeho není zapotřebí, než rodit syna, ježto je jeho dokonalou podobou a dokonalým obrazem {Otce.}

Naši učitelé říkají: Vše, co poznáváme, i vše zrozené, je obrazem; a říkají také, že pokud má Otec zplodit jednorozeného Syna, musí sám v sobě, ve své podstatě zrodit svůj trvalý obraz. A tento obraz, jak byl od věků v Něm, to je jeho trvalá podoba v samém sobě. Přirozenost je tak uzpůsobena, že se mi zdá docela patřičné, aby člověk poukazoval na Boha pomocí podobenství, tedy tímto a tímto. Ale přesto on není tím nebo tím a nemá ničeho potřebu, vstupuje znovu v prapůvod, do nejnižší podstaty a do jádra otcovství, v němž na věky byl v svém nitru a požíval sám sebe; Otec jako otec sama sebe v jedinečné jednotě.

V něm jsou všechny stébla trávy i všechno dříví i všechno kamení jedno jediné.

To je to nejlepší, a tomu jsem se bláhově oddal. Proto vše, co může poskytnout přirozenost s veškerými svými poklady, se vrhá v klín Otce, aby s ním bylo jedno a bylo jeho Synem, odrostlo všemu ostatnímu a aby bylo vše v otcovském klíně jedním; a třebaže jí nemůže být, je podobou Jednoho.

Přirozenost, jež je od Boha, nehledá nic vnějšího mimo ni; vpravdě přirozenost, která je v sobě, nemá barvu a ni hlas, ježto přirozenost od Boha nehledá nic jiného, nežli připodobení Bohu.

Této noci jsem myslel na to, že veškerá podobenství jsou jen jakoby předměstím.

Nemohu vidět nic, co mi není rovno a nemohu také nic poznat, pokud mi to nebude rovno. Bůh v sobě skrytým způsobem obsahuje vše, ale ne rozlišeně - to a to, ale vše v jednotě. Oko v sobě nemá žádnou barvu, ale přesto oko barvy vnímá a ucho ne. Ucho vnímá hluk a jazyk chuť. A on to také všechno má, ale je s tím sjednocen.

A obraz duše a obraz boží mají tutéž podstatu, neboť jsme božími syny. A kdybych neměl ani oči ani uši, přesto bych měl svoji podstatu a své bytí. Kdyby mi někdo odňal zrak, neodňal by mi mou podstatu a mé bytí, ani život, ježto život směřuje k srdci. Kdyby mi chtěl vyrazit oko, napřáhl bych ruku a ta by ránu zadržela. Kdyby mi však chtěl dát ránu do srdce, nabídl bych všem tělo, abych to těo zachránil. Kdy by mi chtěl useknout hlavu, také bych před ni napřáhl ruku, abych si uchoval svůj život a své bytí.

Již jsem kdysi řekl, že nádoba musí být rozbita a to co je uvnitř, se musí dostat ven; když chceš mít ořech, musíš rozlousknout skořápku. A tak, chceš-li shledat přirozenost ve své nahotě, musíš rozstříštit všechna podobenství a čím více se do nich pouštíme, tím blíže jsme podstatě. A když dospějeme k tomu jednomu, že vše je jedním, zůstanou všechno v tomto jediném.

Kdo ctí Boha? Ten, jenž shledává boží slávu ve všem.

Před pár lety jsem ještě nebyl; a pak, zanedlouho, můj otec a má matka pojedli masa, chleba a zelin ze zahrady, a já se stal člověkem. To nemohli způsobit můj otec a má matka, ale Bůh bez pomoci učinil mé tělo a stvořil mou duši podle nejvyššího vzoru. Tak jsem došel žití. Tohle semínko, tedy žitné, má ve své přirozenosti, že se může stát obilím; proto v zemi nespočívá, ale stává se vlastní přirozeností. Toto pšeničné zrno má ve své přirozenosti, že se může stát vším; proto ji také uplatňuje a vydává se smrti, aby se stalo vším. A tenhle kov je měď. ta má v povaze, že se může stát stříbrem, a stříbro má ve své přirozenosti, že se může stát zlatem; proto nikdy nespočine, dokud nenaplní své přirozené určení. Ano, i toto dřevo má ve své přirozenosti, že se může stát kamenem.

A řeknu ještě více: Může se stát vším. Může se hodit do ohně a a tane se ohněm a shoří, protože se promění v přirozenost ohně, a sjednotí se s ním, tekže budou mít navěky jedno společné bytí. Vskutku, dřevo, kámen, kosti i veškeré byliny mají společné jedno bytí ve svém původu. A jestliže to dělají tyto přirozenosti, co pak udělá přirozenost, jež bude čistě v sobě a nebude hledat to či ono, ale přeroste vše ostatní a rozběhne se sama k původní čistotě.

Této noci jsem myslel na to, že jsou mnohá nebesa.

A jsou takoví nevěřící lidé, kteří nevěří, že se chléb na oltáři může proměnit a může se stát tělem našeho Pána, že se to dá způsobit - zlí lidé, kteří nechtějí věřit, že to Bůh může učinit! Jestliže Bůh udělil přirozenosti schopnost stát se vším, tím spíše je Bohu možno, aby se chléb na oltáři proměnil v jeho tělo! A když nedokonalá příroda dokáže udělat z lístečku člověka, je Bohu mnohem snazší udělat z chleba své vlastní tělo.

Kdo ctí Boha? Ten, jenž shledává boží slávu ve všem.

To je ještě zjevnější, jakkoli to první bylo lepší.

Čtvrtá myšlenka: „Stáli opodál a řekli Mojžíšovi: Mojžíši, mluv k nám, Boha nemůžeme slyšet.“ „stáli opodál“ - a to byla ta slupka, kvůli níž nemohli Boha slyšet.

„Mojžíš vešel v oblak a vystoupil na horu“ a tam uzřel božské světlo. Právě v temnotě nelzáme světlo, takže když trpíme nepohodu, je nám světlo nejbliže. Bůh k tomu přidá své nejlepší nebo nejhorší; musí se nám dát - i v námaze a nepohodě. Byla jedna svatá žena, jež měla mnoho synů, které jí chtěli zahubit. Tu se zasmála a řekla: Netrapte se a buďte veselí; pomyslete na svého nebeského Otce, protože ode mne nic nemáte. Správně řekla. Jako by totiž chtěla říci: „Máte své bytí bezzbytku od Boha.“ To nám prospěje. Náš Pán řekl: Temnota - to je utrpení - se změní v jasné světlo. ale nemohu na to myslet, ani to chtít.

Na jiném místě jsem řekl: Skrytá temnota neviditelného světla věčného božství je nepoznatelná a nebude nikdy poznána. A světlo věčného Otce od věků do této temnoty září a ta temnota ho nemůže obsáhnout.

Bůh nám pomoz, abychom dospěli do tohoto věčného světla. Amen